

»Doktor Orangutan«

Strašanska jeza me je popadla, ko sem rano zjutraj preiskoval v drevju pasti in sem našel v njih le ničvredne živali. O orangutanih spet še sledu ni bilo.

Ze tri tedne so se mi rogali ti preklificani četveroročci. Bilo jih je povsod dovolj, pa so se mojim pastem le smejala.

Hodil sem iz kraja v kraj, noč za nočjo. Bilo je vse zaman.

Prve dni so se ujele v pasti razne male opice. Ker pa te pritlikave mrcine zame niso imele nobene vrednosti, smo jih vselej zopet izpustili. Da bi zabranili tem sitnežem, dostop do pasti, sem uporabil nazadnje kar najbolj izdatno sredstvo.

Orangutani žive v sredi drevesnih kron. Le v nevarnosti splezajo visoko med veje. Redkokdaj se spuste na zemljo. Male opice se večinoma gibljejo v vrhovih dreves. Da bi jim preprečili dohod k pastem, smo namazali veje nad njimi z lepljivo tvarino, neke vrste ptičjim lepom. Kadar so se torej mali nadlegovavci hoteli približati pastem, so si pomazali roke, se skušali znebiti te lepljive maže, si pomazali celo obličje, padali z veje na vejo, dokler niso slednjči prišli do kake vode, kjer so se zlobudrajoč in prepirajoč drug drugega snažili ter se valjali v pesku in vodi.

Zdaj sem upal, da bosta moje naporno delo in potrpljenje le poplačana. Že nekaj tednov sem na jugovzhodu Sardonskega pogorja na Borneu lovil orangutane. Skoraj vsi zoološki vrtovi so naročili moji tvrdki, naj jim preskrbi to takrat še v menezarijah in zooloških vrtih redko opičjo vrsto.

Pred osmimi leti sem bil v nepredolgem času nalovil ducat teh opic. Med tem časom pa so se bili orangutani zaradi novih nasadov preselili bolj v notranjost močvirnih gozdov in so postali radi ponovnega zasledovanja bolj plahi in težje dostopni.

Še vedno so imeli urojenci, Dajaki, veliko strahu pred orangutanom. O njegovi moči in dejanjih so krožile najgrozotnejše in najneverjetnejše zgodbe.

V neki vasi mi je pokazal glavar Dajakov tigrovo kožo. Na krasnem marogastem kožuhu je bilo videti na vratu in tilniku velike luknje. Tigra je baje umoril

velikanski orangutan. Glavar je prisegel, da je bil priča boja. Oporekant resničnosti te zgodbe, ker na Borneu še nisem bil nikoli videl tigra, pač pa nekoč leoparda v boju z orangutanom, ki je ostal zmagovalec, četudi je potem zaradi ran poginil.

Orangutan živi v močvirnih gozdovih, v takih krajih podnebje človeku ne prija. Moja zvesta malarija se je povrnila in me je nekaj dni prav krepko tresla. Ker pa sem še vedno zmagal v borbi z največjimi armadami njenih glivic, sem si prisegel, dasi je kazal toplomer 39 stopinj, da ne odneham in ne zapustim tistega kraja, preden ne bom imel vsaj tucat orangutanov v svojih prevoznih kletkah.

Z nakupom sem si pridobil dva mlada orangutana, vendar sta bili živenci prenežni in premajhni, da bi me zadovoljili.

Mnogokrat so lovci ustrelili doječe matere v drevju in potem prodali mladiče. Z izkušnjami sem se pa prepričal, da se takele male sirote nikoli pošteno ne razvijejo.

Moja mrcinca je ponehala, bacili so zapustili moje telo in se preselili v čreva in krvna telesa nekega Američana, ki mi je bil že davno nadležen in na poti zaradi svoje sportske napihnenosti in strasti do streljanja.

Ker je moj toplomer pokazal le 37,8 stopinj, sem ga brž za hrbtno pogrel nad plamenom špiritovega gorilnika, in ko je do smrti prestrašeni Američan videl, da znaša njegova telesna toplota že 41,5 stopinj, jo je popihal in se odpeljal v hribe z vso naglico, ki so jo dopuščale tedanje prometne prilike.

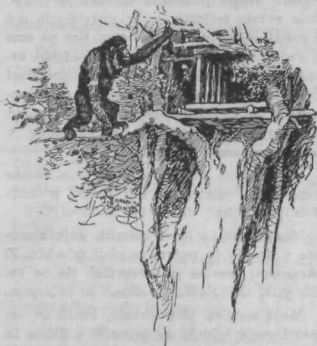
Zdaj se mi bo sreča vendar nasmehnila.

Spet sem bil s svojimi ljudmi potoval dva dni dalje, nastavljal pasti in namazal vrhove dreves z lepilom.

Na tistem mestu sem opazoval nekaj velikih vzorcev žrtev, kakršne sem iskal.

Ugledal sem velikanskega orangutana, kako se je spuščal po zibajočih se vejah z drevesa na drevo, me radovedno pogledoval in potem zaničljivo obrnil glavo v stran. Malo za tem častitljivim gospodom je plezala gospa soproga, ki me ni počastila niti z enim pogledom.

Sam pri sebi sem oba povabil, naj v naslednji noči privoščita kateri mojih pastí kratek obisk, ki bi ju gotovo napotil, da bi se za stalno predala moji oskrbi. Ne da-leč od tam, ob nekem zasadu, me je zopet doletelo veselje, da sem srečal krasnega orangutana. Ob bregu tolmuna v bližini mojega šotora je mladeniški orangutan ob zasledovanju neke mladenke zdrknil z veje in se potem pognal nazaj med košato vejevje.

Čudovito je, s kakšno brezskrbnostjo se gibljejo te velike človeške opice po drevju. Malokdaj pridejo na zemljo, ker najdejo vse za življenje potrebno v višavah. K jedi in pijači jim ni treba iti z drevesa. Sadje, mladi poganjki, listje in sočne vejice bližijo veliko lakoto orangutana, ki se dnevno ukvarja 5—6 ur samo z jedjo. Veliki listi palme »ripa« nosijo vodo. Jutrnja rosa in dež le redko kdaj dopustita, da bi se posušili.

Še preden je nastopila noč, je bilo osem pastí pritrjenih v drevju in skrbno zakritih.

Za vabo sem uporabljal durian-orehe, sladčice za orangutana, ki gredo tudi ljudem prav v slast.

Na opazovališču, pet metrov nad močvirno zemljo, sem čakal, kdaj se bodo sprožile pastí. Noč je bila jasna. S svojega sedeža, ki je bil petdeset metrov oddaljen od gozdnega obronka, sem lahko opazoval gozd, čim so se mi oči privadile poltemi.

Zavit v odejo in z roko zakrivajoč žar svoje pipe, sem poslušal nočne glasove. V

daljavi tuljenje meglenega parda.* Tudi leopard in opice so se oglašali. Nočni ptiči in večše so frčali krog mojega visokega sedeža. Dostikrat je ves šum prenehal kakor na povelje; samo ljubi moskiti so složno brneli v zboru svojo pesem o močvirni mrzlici in malariji.

Iznenada začujem glasno mukanje kравe. To so glasovi, ki jih spuščajo orangutani iz svojih sapniških mehurjev pod goltancem. Najbrže se je bila kaka nemirna mala opica ali druga radovedna gozdna prebivalca preveč približala orangutanovi postelji. Čim se začne mračiti, se ta žival že spravi na ležišče, ki si ga napravi iz vej in listja, in šele po sončnem vzhodu vrže raz sebe liste palm, s katerimi se je bila pokrila. Nič ni orangutanu bolj neprijetno kakor mokrota. Pred dežjem se skuša ščititi z vsemi mogočimi rečmi in se skriva v najgostejši kroni.

Zanimivo je početje te človeku podobne opice, ko se noč nagiba h koncu. Vsak hip stegne svojo dolgo roko iz gnezda in pretiplje vse dosegljive liste in vejice. Dokler še kje občuti le malo vlage, ne zapusti ležišča.

Do svitanja sem bil le enkrat čul, kako je zaškrtnila past.

Ob sončnem vzhodu je umolknila nočna glasba in dnevni godci so pričeli uglaševati svoja godala. Pred menoj je visel zablodel *kožuhasti prutar*. To redko živalco sem pustil pri miru, ker ne prenaša prevažanja in v ujetništvu kmalu pogine. Spodaj v visoki travi je koracal po vseh štirih malajski medved, in nedaleč od njega je tapir** ril po zemlji, malo bolj v strani sem videl divje vepre pri delu. Veliki metulji čudovite barvne lepote so letali s cveta na cvet, pošastno veliki kačji pastirji so v visokih lokih obkrožali blestečo pokrajino, nosorogi ptiči so hreščeče kričoč frčali nad gozdom, opice pa so se prepirale.

Sonce se je dvigalo. Zdaj sem z daljnogledom spet našel mesto, kjer si je bil snoči neki orangutan napravil ležišče. Mirno je sedel in klavirno obračal glavo sem in tja. Od časa do časa je potipal listje krog sebe. Slabih deset metrov stran je bila

* Megleni pard je zver iz družine mačk
** Tapir je žival iz družine kopitarjev

past. Zdelo se mi je, kakor da bi večkrat obrnil glavo v tisto smer in vohal zrak. Končno se je dvignil. Leno se je oprijela njegova roka veje nad njim, pretezal se je, usta so se odprla, dolgi temnorjavi zalisci so se stresli, na ves glas je zehnil, pri čemer si neolikanece niti roke ni položil pred usta, da se je videlo njegovo sijajno a plašno veliko zobovje. Zobovje, s katerim raztrga leoparda.

Zdajci so spodaj počile suhe vejice. Nosorog stopi iz goščave in se bliža tolmunu pod mojim drevesom. Z drevja blebečejo opice, nekatere, pomazane z lepilom, popadajo z vej in se valjajo po mokri travi. Orangutan je napihnil svoj podvratni meh, zarjovel nad nosorogom, potem pa jo je jezno ubral naravnost proti pasti, se ustavil zibajoč se na neki veji, sedel in pričel vohati. Zdaj daleč stegne glavo. Zmeš duha po durjanu in čebuli, ki sem jo bil zaradi ostrega vonja nalašč navezal v pasti poleg orehov, ta zmes pričinja učinkovati. Le malo časa si pomišlja gospod orangutan, potem poskusi pogledati v past. Dolga roka se tipaje stegne v odprtino in oprijemlje to in ono. Spet sedi mirno in premišlja, potem pa po kratkem obotavljanju zma-

gata radovednost in sladkosnednost: splazi se v past. V meni je zaplala lovska kri, drhtim od razburjenja, in malarije. Zdajci zazveni sprožena past. Veselje je veliko. Saj so se gotovo tudi v druge pasti ujeli orangutani.

Pod menoj je nosorog srebal iz mlake. »Tudi tebi, moj dragec, so urice svobode že preštete« sem šepetal predse. »Jutri zjutraj boš na svoji stezi naletel na čedno jamico, v katero se boš mirno vlegel; potem te bom, kar ne bo zelo lahko, spravil iz tvoje posteljce, te zvabil v kletko in poslal v Melbourne, kjer ti bodo uredili lep prostorček v zou«.

Trije orangutani, dva samca, med njima krasotec, ki sem ga bil že prejšnji dan opazoval, ena samica, dve morski mački in nenavadno dragocen plen, rjavi vriskač, ena najredkejših in najtežje ulovljivih živali, so bili plen zadnje noči. Z uspehom sem bil docela zadovoljen.

Po preteku dveh tednov sem imel pet najlepših orangutanov, nosoroga, rjavega vriskača in obilico manjših živali.

Na treh splavih in enajstih velikih čolnih smo splavili plen do obale. Spotoma je žal vriskač poginil.

(Konec prihodnjič)

Punčkina Velika noč

Mala punčka naša
ima želje tri,
za Veliko noč si
tole vse želi:

Tako pomarančo,
sladko kakor med,
da bo posladkala
z njo vesoljni svet!

Tak brtavs potice,
debel in visok,
da se bo mastil z njim
v vasi vsak otrok.

Piruhov pa slastnih
tisoč in še več:
ta bo rožnat, moder,
oni temnordeč.

V njenem drobnem srčku
je Velika noč,
kakor v naših srcih
je bila — nekoč ...

B. V. Radoš